

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za šport
Gortanova 22,
1000 LJUBLJANA

Ljubljana, 13.5.2011

STANJE IN STRATEGIJA RAZVOJA FAKULTETE ZA ŠPORT

Uvodno

Fakulteta za šport s svojimi dodiplomskimi in doktorskimi študijskimi programi, raziskovalnim in strokovnim delom ter drugimi dejavnostmi, pomembno vpliva na razvoj vseh področij in ravni športa v R Sloveniji.

Kvaliteto Univerze, Fakultete in končno naših diplomantov določa njihova konkurenčnost, ki dobi svojo prehodno podobo z diplomo. Zrcali se v rasti generacij, predvsem kot vrednote skozi desetletja, ko se le te podajajo na tržišče športnih znanj ter uveljavljanju, potrjevanju in širjenju športne stroke.

Počasi, vendar vztrajno se kaže tudi vpliv FŠ v mednarodnem prostoru. Upamo in pričakujemo, da smo (bomo) z novimi študijskimi programi pomembno izboljšali mednarodno prepoznavnost in sodelovanje ter na tak način okrepili našo vlogo v evropskem prostoru. Analize so v teku.

Izobraževalne in raziskovalne programe želimo razvijati in izvajati z najvišjim standardom vzgojno izobraževalnih in človeških vrednot in s tesnim sodelovanjem s stroko in sorodnimi institucijami. Odgovorno delo, mentorski odnos do študentov, kolegialnost oziroma »tovarištvo« v svojem izvirnem pomenu med sodelavci, so tisti potrebni dejavniki, ki bodo skupaj še z drugimi, v največji meri aktivirali in razvijali motivacijo, potencialne, znanje, razumevanje, ustvarjalnost in sposobnost učiteljev, sodelavcev kot tudi študentov.

Povečanje stopnje poistovetenja zaposlenih v svojem delovnem okolju ter njihovo povezovanje, sta tisti usmeritvi, ki morajo posameznikom nuditi več priložnosti in možnosti, Fakulteti pa zagotoviti večjo učinkovitost.

V obdobju svojega obstoja je Fakulteta za šport naredila velik napredek. Ta v vseh obdobjih obstoja in razvoja ni bil izključno zvezen. Včasih je bil skokovit, včasih pa neopazen. Pogojevale so ga različne objektivne, pa tudi subjektivne okoliščine. Prepričani smo, da je danes **na Fakulteti za šport takšen kadrovski potencial, ki omogoča široko paleto priložnosti** za doseg ambicioznih ciljev.

V ta namen bo potrebno urediti tudi razmerje in odnose znotraj na novo nastalih šol in programov na področju športa v R Sloveniji. Dejstvo je, da se v vedno večjem obsegu pojavlja konkurenca. Pred slednjim si ne moremo zatiskati oči, ampak to sprejeti kot priložnost za sodelovanje, zlasti tam, kjer smo komplementarni. Hkrati pa moramo ohraniti vodilno vlogo in odgovornost za izvajanje in razvoj pedagoškega raziskovalnega in razvojnega dela na našem področju.

Poudarjen napredek in pomembno presežno kvaliteto vidimo v uspešnem vključevanju Fakultete v mednarodni visokošolski prostor. Meduniverzitetno sodelovanje je skozi stoletja presegalo državne meje. V obdobju globalizacije in mednarodnega povezovanja dobiva ta tradicija nove in razsežnosti in nov zalet.

Poudariti moramo, da smo v zadnjem času v znatni meri izkoristili ponujene možnosti za sodelovanje, pomoč in svetovanje pri obnovi in posodobitvi izobraževanja v jugovzhodni Evropi. Prihodnje obdobje pa mora biti v večji meri zaznamovano z odpiranjem tradicionalnim, predvsem nam bližnjim severnim in zahodnim sosedom.

Pedagoško delo

Vzpostavili smo bolonjski sistem študija. Akreditirane imamo štiri dodiplomske študijske programe (ŠV, ŠT, ŠR, KIN), dva podiplomska študijska programa (ŠV, ŠT) ter doktorski program. To so potrebni in nujni pogoji za dosledno in učinkovito izvajanje programov, še zdaleč pa ne zadostni.

Ocene, ali smo s spremembami zadeli v polno, so deljene. Čeprav analize še niso v celoti opravljene, upravičeno domnevamo, da smo in bomo tako študentom kot tudi učiteljem in sodelavcem ponudili večje priložnosti. Študentom predvsem večjo kompetentnost za izvajanje številnih in različnih del na področju športa, učiteljem in sodelavcem pa lahko novi programi in smeri omogočajo večje možnosti za njihov poklicni razvoj. V kolikor bodo analize dosedanjega prenovljenega študijskega programa in njegove izvedbe pokazale drugače, bomo nemudoma pristopili k revidiranju in potrebnim spremembam.

Študentom želimo omogočiti kakovosten študijski proces, zato jih vključujemo in želimo dodatno vključiti v njegovo dosledno in kakovostno realizacijo. Študijski proces izvajamo preko oddelkov, ki so in bi morali biti temeljni nosilci dejavnosti in odgovorni za njegovo vsebino in izvedbo. Ta seveda ne bi smela biti formalna, temveč logična posledica potreb in interesov oddelkov, institucije in slehernega posameznika. V oddelkih kot nosilcih organizacije in izvedbe posameznega širšega strokovnega področja še vedno vidimo prihodnjo možnost večjega povezovanja učiteljev in sodelavcev. Slednja bi morala biti logična posledica zasledovanja skupnih ciljev. Vsebinskih in osebnih.

Skladno z novimi zahtevami NAKVIS-a bomo morali ponovno akreditirati programe, kot tudi samo institucijo. Zato bomo morali v prihodnje skrajno resno izpolnjevati zahteve po spremljanju in ocenjevanju kakovosti študija. Vendar ne le vodstvo, temveč vsak posameznik posebej.

Sem sodi gotovo povečana prisotnost na predavanjih in vajah, ki pa jo lahko zagotovimo samo s kvalitetnim natančnim in odprtim delom učiteljev in sodelavcev.

Kot del študijskega procesa pogosto zanemarjamo enak pristop do preverjanja znanja. Seveda pa je in mora biti takšen pristop obojestranski in zahtevana odgovornost tako za študente kot za učitelje in sodelavce.

Tutorstvo se je pokazalo kot dober sistem, ki pa še ni v celoti zaživel. Verjamemo, da je pomemben dejavnik in prispevek k kakovosti študijskega procesa. Angažiranost učiteljev in mentorjev je dovolj velika, na strani študentov pa bistveno manjša.

Pripombe študentov (bomo) bo potrebno v prihodnje v večji meri jemati kot pozitivno kritiko. Prikrivanje naših slabosti in pomanjkljivosti ne bo pripomoglo k dvigu zaupanju študentov in njihovemu sodelovanju ter aktivnemu vključevanju pri poskusu dviga kakovosti študija. Dobrodošle so in bodo vse dokumentirane in argumentirane pripombe.

Ne samo individualne, še posebej bom pozoren do tistih ki bodo podprte s strani Študentskega sveta. Na drugi strani pa želimo v prihodnje v celoti podpreti vse akcije in dejavnosti ŠS in ŠOFŠ, ki bodo kakorkoli prispevale k izboljšanju odnosov med študenti Fakultete za šport ter odnosov med študenti in učitelji in sodelavci Fakultete za šport.

V zadnjem letu jih je bilo mnogo. Na vse smo ustrezno reagirali.

Imamo srečo. Zanimanje za naš študij je še vedno izjemno. Zato je tudi naša odgovornost povečana. Letošnje prijave v povprečju presegajo razpisana mesta za 230 %. Pričakovanja tudi za naslednja leta niso dosti drugačna.

Ena izmed dolgoročnih rešitev za kakovostnejši študij in diplomante so gotovo poostreni kriteriji za prehode iz letnika v višji letnik. Ne nazadnje nam to omogočajo tudi nova Merila UL za razporejanje sredstev za študijsko dejavnost, ki so samo še v minimalni meri povezana s številom študentov.

Prepričani smo, da pa še vedno ostaja najbolj pomemben dejavnik kakovost našega dela, ter ustrezen osebni zgled učiteljev in sodelavcev zaposlenih na UL, ki bi moral slediti uresničevanju vsebin kodeksa visokošolskih učiteljev na Univerzi v Ljubljani.

Natančneje bomo uredili beleženje pedagoških obremenitev, sledimo tudi skladnost napovedi z realizacijo celotnega dela zaposlenih, ne samo pedagoškega.

Znanstvena in raziskovalna dejavnost

Nujno bo potrebno redefinirati predmet in probleme raziskovanja na vseh področjih in ravneh športa. Zdi se nam, da vse bolj in preveč zahajamo v različne oblike deskripcij in premalo v aktualne vrzeli v razumevanju problemov športa.

Obstaja izrazita potreba za spodbujanje znanstvenega in raziskovalnega dela. Najprej kot osnova za posodabljanje pedagoškega procesa in v nadaljevanju tudi kot potreba za napredovanje učiteljev.

Na drugi strani pa je potrebno identificirati vse tiste pomembne projekte, ki so v trenutnem času in prostoru aktualni za razvoj različnih pojavnih oblik in ravni športa. Slednje je pomembno za razvoj FŠ in slehernega raziskovalca.

Za učinkovito delo, raziskovalcev in raziskovalnih skupin bomo zagotovili nekatere bazične, materialne in kadrovske pogoje. Slednjih je kategorično premalo.

Z izboljšanjem notranje kadrovske politike je potrebno predvsem izboljšati kakovost raziskovalnega dela. Strmeli bomo k večji fleksibilnosti pri razmerju med obsegom pedagoškega in raziskovalnega dela posameznika. Potrebno bo (pre)zaposliti pedagoške delavce v čiste raziskovalce ali pa vsaj spremeniti razmerje raziskovalnega in pedagoškega dela pri tistih, ki izkazujejo večjo raziskovalno uspešnost. Pridobiti bo potrebno, poleg mladih raziskovalcev, tudi večje število podoktorskih raziskovalcev. Tako domačih kot iz tujine (npr. program Basileus).

V zadnjih štirih letih se je sicer močno povečala izmenjava dodiplomskih študentov (Erasmus izmenjave), v prihodnjih štirih letih pa moramo ustvariti pogoje tudi za izmenjavo naših doktorskih študentov.

Za doseganje takih ciljev je potrebno stalno dograjevati mehanizme za dobro načrtovanje in izvajanje raziskovalnega dela ter negovati harmonijo v delovanju med raziskovalci, pedagogi ter drugimi službami.

Postati moramo bolj prepoznaven in kakovosten pogodbeni partner športni sferi (klubom, panožnim zvezam) in skupaj razvijati inovativne tehnologije, ki bodo uporabne tako v tekmovalnem športu, šolskem športu kot tudi rekreaciji in zdravstvu.

Laboratoriji so neučinkovito povezani, tako organizacijsko kot vsebinsko in tudi zato ni uravnoteženo temeljno, aplikativno in razvojno raziskovanje. Celo več, tudi tehnološki park je razpršen in v veliki meri tudi neizkoriščen.

Zavedamo se, da vsebinska pripravljenost in raziskovalna ustreznost še zdaleč nista dovolj za uspešno participacijo v slovenskem raziskovalnem prostoru. Vse pomembnejše postaja tudi upravljanje raziskovalne dejavnosti. Poleg raziskovalnega potrebujemo torej tudi močnejši upravljavski potencial.

Naši prepoznavnosti morajo dati pomembno vrednost mednarodna znanstvena srečanja, povečana in kakovostnejša izdajateljska dejavnost, predvsem pa spoznanja okolja, da smo izsledke naših dosežkov sposobni po najkrajši poti prenesti v prakso.

Raziskovalna dejavnost na Fakulteti za šport poteka v okviru fakultetnih programskih in raziskovalnih skupin ter laboratorijev. Raziskovalci izvajajo programe in projekte v okviru razpisov ARRS, ministrstev RS in FŠO. Manj uspešno pa sodelujejo s slovenskim gospodarstvom. Raziskovalci FŠ se do sedaj še niso vključili v evropske okvirne programe, občasno pa sodelujejo v drugih programih Evropske skupnosti.

Bolj kot do sedaj bomo izkoristili možnosti financiranja in vključevanja v domače in tuje raziskovalne in razvojne projekte. Iskati bomo kakovostne partnerje, ki nam bodo omogočili vpetost v evropske okvirne programe, Centre odličnosti in Kompetenčne centre.

Inštitut za šport

Inštitut za šport (v nadaljevanju IŠ) mora omogočiti razvoj infrastrukture in dajati široke možnosti strokovnega delovanja zaposlenih na FŠ. Posebej ključno se zdi povezovanje raziskovalnega dela in hitra umestitev v prakso. IŠ ostaja organizacijska enota Fakultete za šport.

IŠ mora povezovati tehnološki park, povezovati laboratorije in oddelke ter delovati kot servis, ki bi na področju strokovne dejavnosti zagotavljal kvalitetne storitve in hkrati omogočal lažjo komunikacijo FŠ s obstoječimi in potencialnimi partnerji.

FŠ mora razviti svojo pozicijo v prostoru športne stroke v skladu s pričakovanji glavnih partnerjev in mora v smislu strokovne in znanstvene podpore prerasti v univerzitetni, olimpijski, državni in mestni športni center.

IŠ je še vedno prevladujoč in vodilni, vendar pa ne več edini subjekt razvoja stroke v RS. Pojavljajo se, nekateri pa so že močno umeščeni, novi centri, ki nam predstavljajo pomembno konkurenčno dejavnost.

Na naši strani so seveda številne prednosti, nekaj pa tudi slabosti. Kot prednosti štejem predvsem široko akumulirano znanje in močno tehnološko jedro, kot slabost pa kadrovsko praznino in prepočasno odzivnost pri obravnavi naših uporabnikov, zlasti takrat, ko gre za vrhunske športnike.

Prvo bo treba bolj izkoristiti, drugo pa izrazito izboljšati, če bomo želeli ostati vodilna institucija na tem področju.

IŠ svojo dejavnost izvaja skozi športno diagnostični center, center za vseživljenjsko učenje v športu, laboratorije ter skozi panožne strokovne time. V vseh vidim še številne priložnosti, morda je potrebno še posebej izpostaviti CVUŠ s svojo raznolikostjo vsebin in programov ter ŠC, ki svojo dejavnost širi med različne kategorije prebivalstva.

Skupno nam mora biti povezovanje vseh dejavnosti na Fakulteti in iskanje povezav z nami sorodnimi institucijami v Evropi. Veliko bolj moramo okrepiti sodelovanje s specializiranimi instituti, kjer že obstajajo individualne povezave tako, da bi prišlo do skupnih projektov in raziskovanj v podporo strokovnemu delu trenerjev in ostalih uporabnikov.

Predstavnike Fakultete je nujno intenzivneje vključevati v delovna telesa na vseh nivojih športa ali ostalih organov, kjer se šport pojavlja kot interesna dejavnost.

Podpirali bomo razvoj inovativnosti in iskanja umestitve novih storitev v programe delovanja inštituta ter povezanost IŠ in IK. V ta namen je potrebno ustanoviti CTR (center za nove tehnologije in razvoj).

Pravna urejenost Fakultete

Pravila o organizaciji in delovanju Fakultete za šport bodo morala še naprej vsebovati nujne in obvezne sestavine, ki so predpisane z Zakonom o visokem šolstvu in Statutom Univerze v Ljubljani. Oba akta urejata statusne ureditve, dejavnosti, nastopanja v pravnem prometu in pravne sposobnosti Fakultete, financiranja in premoženje Fakultete.

Glede notranje organiziranosti pa bo pravila potrebno prilagajati glede na nove in boljše rešitve, ki so se v preteklem štiriletnem obdobju pokazale za bolj smotrne ali/in nedosledno urejene.

Obstajala so določena nasprotovanja pri oblikovanju in nastajanju oddelkov. Zaradi oddelčne organiziranosti se domnevno krni avtonomija kateder in oblikovala se je teza, da taka organiziranost ne zagotavlja statutarno določene enakopravne zastopanosti vseh znanstvenih in strokovnih področij Fakultete. Univerza v Ljubljani je po proučitvi sprejetih Pravil Fakultete za šport nedvoumno ugotovila, da je sedanja ureditev skladna z zakonskimi določbami in določbami Statuta Univerze v Ljubljani, saj so strokovna področja v Senatu ob taki ureditvi enakopravno zastopana.

Želeli smo prisluhniti tudi bomo prisluhnili vsem zagovornikom vidnejše zastopanosti kateder v Senatu FŠ oz. možnem preoblikovanju Senata v tej smeri. Ta bi na eni strani bolj neposredno, preko smiselno oblikovanega manjšega števila vsebinsko zaokroženih kateder (preko določenega števila senatorjev), bolj neposredno zastopal znanost in stroko, na drugi strani pa z ustreznim preoblikovanjem pristojnosti oddelkov zagotavljal, preko senatorjev, ki jih izvolijo oddelki, operativno razreševanje problematike pedagoškega procesa).

Postopki, (ki so bili precej dolgotrajni) za oblikovanje novih kateder potekajo in so v sklepni fazi. Tem postopkom bo v bodoče sledil še temeljit razmislek. Po vseh fazah demokratičnega odločanja bo izpeljan postopek morebitne vgraditve tega sistema v Pravila in Senat Fakultete.

Potrebno je poseči v Poslovnik Senata FŠ, oblikovati pa bi bilo potrebno tudi Poslovnik Akademskega zbora Fakultete za šport. Zelo jasno pa bi bilo potrebno oblikovati poslovnik Upravnega odbora, ki ne daje dovolj možnosti hitrega in operativnega delovanja. Zlasti akutno je to pri obravnavi in sprejemanju planov in poročil, ki se nanašajo na finančno poslovanje Fakultete za šport.

Pripravlja se Študijski red Fakultet za šport, ki bi na enem mestu (ali morebiti ločeno za doktorski študij) uredil vprašanja in problematiko, ki se nanaša na študijski proces. Oblikovanje konsistentnega študijskega reda ni samo zahteva Univerze v Ljubljani, temveč nujno potreben ukrep znotraj Fakultete.

V skladu z dosedanjimi izkušnjami z registracijo prisotnosti na delu bomo posegli v Pravilnik o evidentiranju delovnega časa na Fakulteti za šport, ki ga bomo po eni strani poenostavili, na drugi strani pa pričeli z njegovim doslednim izvajanjem.

Glede na vse pogostejše odhode pedagogov Fakultete na daljše in krajše službene odsotnosti, izobraževanja in izpopolnjevanja ali pa gostovanja v tujino, bi bilo smiselno oblikovati akt, ki bi urejal službene odsotnosti, pravice in dolžnosti v zvezi s tem in pripadajoče osebne prejemke za ta čas.

Pri inventuri in drugih pregledih osnovnih sredstev ugotavljamo, da na Fakulteti z osnovnimi sredstvi ne ravnamo v celoti ustrezno. Zato bomo v bodoče pripravili Pravilnik (v formalni obliki Navodil) za ravnanje z osnovnimi sredstvi Fakultete za šport.

Strokovne službe

Strokovne službe so na Fakulteti za šport organizirane skladno s predpisi in za funkcije, ki jih je dolžna Fakulteta v svojem okviru in okviru Univerze opravljati. Občasne pripombe na delo strokovnih služb, se pojavljajo znotraj Fakultete. Razlogov je več. Pogosto gre za preobremenjenost delavcev, saj so njihove naloge in zadolžitve skoraj v celoti vezane na natančno določene roke – podatki za njihovo delo pa so največkrat odvisni prav od pravočasnega in odgovornega in pravilnega posredovanja s strani zaposlenih in organov na Fakulteti.

Zaradi vedno večjih zahtev zunanjih uporabnikov – ministrstev, davčnih in finančno nadzornih organov, varuhov pravic, informacijskega pooblaščenca, javnosti podatkov, grozečih in dejansko vloženi tožb, predpisov o javnih naročilih, statističnega urada, inšpekcij ter posredno tudi Univerze, včasih strokovne službe« pokajo po šivih ».

Verjetno je, da bo v zvezi z delom strokovnih služb tudi v bodoče prihajalo do kašnih manjših nesporazumov. Spodbujati pa nameravamo dosledno upoštevanje predpisov in medsebojno toleranco in razumevanje in tako doseči prijaznejšo komunikacijo in s tem učinkovitejše delo.

Investicije

Fakulteta za šport je v zadnjem mandatnem obdobju naredila izrazit preskok v svojih prostorskih značilnostih. Imamo več preurejenih in kakovostnih prostorov ter povsem nov fiziološki laboratorij.

Tudi v prihodnje (bomo) nameravamo nadaljevati z intenzivno investicijsko dejavnostjo. Nekatera dela so že v teku. Načrtujemo še obnovitev gimnastične dvorane, nadaljevati z energetsko sanacijo objekta in končno dati lepšo zunanjo in notranjo podobo Fakulteti za šport.

Finančno poslovanje

Fakulteta za šport je v obdobju zadnjih štirih let do neke mere stabilizirala odnose med prihodki in stroški. Proračun nam permanentno narašča. Stroške pa poskušamo nadzorovati na vseh področjih.

Viri za pedagoško dejavnost seveda še zdaleč niso dovolj za funkcioniranje Fakultete za šport. Zadoščajo komaj za plače (cca 90 %). Za vse druge dejavnosti, vključno z materialnimi stroški, moramo zagotavljati iz sredstev drugih virov.

Bolj aktivno kot do sedaj bo potrebno ponujati storitve FŠ in prodajati programe. Doslej smo bili morda preveč usmerjeni v vrhunski šport, slej ko prej pa bo potrebno priložnost iskati v športu za vse. Za enkrat s to kadrovske zasedbo nismo sposobni speljati in se spoprijeti z vsemi izzivi, ki sem nam ponujajo na tem področju. Vsekakor pa je to, po naši oceni, največja možnost in priložnost za pridobivanje sredstev izven virov javnega financiranja.

Milan ŽVAN